

**COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS**

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ЙОРДАНОВ срещу БЪЛГАРИЯ

(жалба по. 56856/00)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

10 август 2006

Решението става окончателно при обстоятелствата по член 44, § 2 на Конвенцията. Може да бъде предмет на редакторска преработка.

По делото „Йорданов срещу България”,

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), на заседание в състав:

Г-н П. ЛОРЕНЦЕН, *Председател*,

г-жа С. БОТУШАРОВА,

г-н К. ЮНВИРТ,

г-н В. БУТКЕВИЧ,

г-жа М. ЦАЦА-НИКОЛОВСКА,

г-н Р. МАРУСТ,

г-жа Р. ЙЕГЕР, *съдии*,

и г-жа К. УЕСТЕРДИК, *Секретар на отделението*,

След като се оттегли на заседание на 3 юли 2006,

Предоставя следното решение, постановено на горепосочената дата:

ПРОЦЕДУРА

1. Делото е образувано по жалба (по. 56856/00) срещу Република България, заведена в Съда на основание Член 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (“Конвенцията”) от българския гражданин, г-н Николай Добромиров Йорданов (“жалбоподател”) на 4 януари 2000.

2. Жалбоподателят е представляван от г-н В. Стоянов- адвокат, практикуващ в Пазарджик.

3. Българското правителство (“Правителството”) е представлявано от агента си – г-жа М. Караджова от Министерство на правосъдието.

4. На 26 октомври 2004 Съдът реши да извести Правителството за жалбата. Съгласно разпоредбите на Член 29 § 3 от Конвенцията той реши да разгледа жалбата едновременно по допустимост и по същество.

5. Правителството не представи становище по допустимостта и съществуването на жалбата.

6. На 1 април 2006 делото е разпределено на новоконституираното Пето отделение (Правило 25 § 5 и Правило 52 § 1).

ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО

A. Претърсване на апартамента на жалбоподателя

7. На 29 декември 1999 апартаментът на жалбоподателя е обискиран от полицията с очевидното одобрение на Прокуратурата. Това очевидно е извършено след получаването на информация в резултат от ареста на няколко наркомани по-рано същия ден. Жалбоподателят твърди, Правителството не оспорва, че претърсването е извършено в отсъствие на жалбоподателя или възрастен представител на домакинството и само в присъствието на две поемни лица като нито едно от тях не е домоуправителя на кооперацията или представител на общината. Иззети са различни вещи, включително неконкретизирано количество наркотици и три регистрационни документа на откраднати автомобили.

B. Наказателно производство срещу жалбоподателя и задържането му в контекста на това производство

8. След обиска на апартамента на жалбоподателя от 29 декември 1999 полицията го арестува и задържа под стража за двадесет и четири часа.

9. На 30 декември 1999 жалбоподателят е обвинен в притежание на наркотици с намерение за пласиране. Той остава в ареста по решение на следователя, което очевидно е потвърдено от Прокуратурата по-късно същия ден. При нареждането за задържането под стража следователят се произнесъл, че жалбоподателят може да се укрие или да извърши ново престъпление, като е взел предвид факта, че той е осъждан по-рано за деяния, свързани с наркотици и срещу него са били открити три предварителни следствия.

10. Жалбоподателят обжалва задържането същия ден- 30 декември 1999. Той се аргументира, че доказателствата срещу него са недостатъчни и че няма опасност той да се укрие или да извърши друго престъпление. Той твърди, че е наркозависим и че се нуждае от медицинско лечение на зависимостта си, че откритите в апартамента му наркотици са за лична употреба, че има постоянен адрес и че трябва да се грижи за своята майка-инвалид. Жалбата му е изпратена с препоръчано писмо както до Пазарджишки окръжен съд, така и до Пазарджишка окръжна следствена служба. Не е ясно дали те са я получили.

11. На 1 януари 2000 влизат в сила изменения към Наказателно-процесуалния кодекс по отношение на правния режим за задържане и основанията за него.

12. На 4 януари 2000 адвокатът на жалбоподателя иска писмено от полицията в Пазарджик копия от заповедите за обиск на дома на клиента си и за неговия арест. В отговор от 24 февруари 2000 полицията отказва да предостави копия от документите като се аргументира, че жалбоподателят е получил копия от същите при обиска и ареста.

13. Във връзка с разглеждането на жалбата на жалбоподателя от 30 декември 1999 Пазарджишка окръжна следствена служба предава преписката по делото на жалбоподателя на Пазарджишки окръжен съд на 5 януари 2000.

14. На 7 януари 2000 Пазарджишки окръжен съд разглежда жалбата на жалбоподателя от 30 декември 1999 и я отхвърля. Той постановява, че претенцията на жалбоподателя, че се нуждае от медицинско наблюдение и лечение, е необоснована. Той също така счита, че въз основа на представения му доказателствен материал, има достатъчно доказателства, че той вероятно е извършил престъплението, в което е обвинен и като отчита предишното му осъждане и наличието на други три предварителни следствия срещу него, че може да се укрие или да извърши друго престъпление. Жалбоподателят обжалва решението на неконкретизирана дата.

15. На 13 януари 2000 Пловдивски апелативен съд разглежда жалбата на жалбоподателя. В допълнение на твърденията, представени пред Пазарджишки окръжен съд, жалбоподателят също твърди, че имал развиващ се бизнес с магазин, който управлявал. Съдът отхвърля жалбата на жалбоподателя на основания, подобни на тези, представени от Пазарджишки окръжен съд. Именно, че въз основа на представения му доказателствен материал, налице са достатъчно доказателства да се обоснове разумно подозрение, че жалбоподателят вероятно е извършил престъплението, в което го обвиняват и, като взема предвид предишното му осъждане и наличието на други три предварителни следствия срещу него, че той може да се укрие или да извърши друго престъпление.

16. Последвалото развитие на наказателното производство е неясно. След писмото на жалбоподателя от 5 април 2000 не е постъпила друга информация от страните, която да дава подробности за неговия ход. Към датата на горното писмо жалбоподателят все още е бил под арест. Все пак, не е ясно дали и кога той впоследствие е освободен или му е разрешена гаранция.

С. Условия на задържането на жалбоподателя

17. Жалбоподателят твърди, а Правителството не оспорва, че от 29 декември 1999 той е задържан в Пазарджишка окръжна следствена служба поне до 5 април 2000 (виж параграф 16 по-горе).

18. Според тезата на жалбоподателя килиите били малки, пренаселени и под нивото на улицата. В килиите не влизала слънчева светлина или свеж въздух. Доста често имало гризачи и хлебарки. За санитарните нужди на задържаните била дадена кофа. Нямаło топла вода, сапун или други тоалетни принадлежности. На жалбоподателя не се разрешавало да напуска килията за разходка. Подаваната храна била недостатъчна като количество и с лошо качество. На жалбоподателя не се разрешавало да чете вестници или книги. Жалбоподателят също така се позовава на наркотичната си зависимост и необходимостта от предоставяне на медицинско лечение в болнично заведение.

19. В подкрепа на твърденията си относно условията на задържането в горното заведение, жалбоподателят представя декларации на други двама задържани – г-н Д.А. и г-н Р.Д., които подкрепят претенциите му.

II. РЕЛЕВЕНТНО ВЪТРЕШНО ПРАВО И ПРАКТИКА

А. Правомощие да се разпорежда досъдебно задържане, основания за досъдебното задържане и жалби срещу задържането

1. Преди 1 януари 2000

20. Релевантните разпоредби на Наказателно-процесуалния кодекс (“НПК”) и практиката на българските съдилища през релевантния период са обобщени в решенията на Съда по няколко подобни дела (виж при другите, *Николова срещу България* [GC], по. 31195/96, §§ 25-36, ЕСПЧ 1999-II; *Илийков срещу България*, по. 33977/96, §§ 55-59, 26 юли 2001; и *Янков срещу България*, по. 39084/97, §§ 79-88, ЕСПЧ 2003-XII (извадки)).

2. След 1 януари 2000

21. Към тази дата правният режим на задържане по НПК е изменен с цел осигуряване на съответствие с Конвенцията (ТР 1-02 Върховен касационен съд).

22. Релевантната част на изменения Член 152 предвижда:

“(1) Мярка за неотклонение задържане под стража се взема [в случаи, касаещи] престъпления, за които се предвижда наказание лишаване от свобода

....., когато данните по делото сочат, че съществува реална опасност обвиняемият да се укрие или да извърши престъпление.

(2) Ако от доказателствата по делото не се установява противното, при следните обстоятелства се счита, че [такава] опасност е налице, когато:

1. обвинението е за престъпление, извършено при условията на опасен рецидив или повторно;

2. когато обвинението е за тежко престъпление и обвиняемият е осъждан за друго тежко престъпление от общ характер на лишаване от свобода не по-малко от една година, чието изпълнение не е отложено;

3. когато обвинението е за престъпление, наказумено с не по-малко от десет години лишаване от свобода или друго по-тежко наказание.

(3) Когато опасността обвиняемият да се укрие или да извърши престъпление отпадне, мярката за неотклонение задържане под стража се изменя в по-лека..”

23. Изглежда, че се наблюдават различни тълкувания на горните разпоредби през първоначалния период на тяхното прилагане, при влизането им в сила на 1 януари 2000.

24. През юни 2002 Върховният касационен съд пояснява, че измененият Член 152 изключва всяка възможност за задължително задържане. Във всички случаи наличието на разумно подозрение срещу обвиняемия и на действителната опасност той да се укрие или да извърши престъпление трябва да бъдат установени от властите. Презумпцията по алинея 2 от Член 152 е само отправна точка за анализ и не прехвърля тежестта за доказване върху обвиняемия (ТР 1-02 Върховен касационен съд).

В. Претърсване на помещения

1. Претърсване на помещения по време на разследването

25. Към релевантния период Член 191 от НПК предвижда, че в процеса на разследване (т.е. когато има недостатъчни доказателства, за да се образува официално наказателно производство) може да се извърши претърсване на помещения само при оглед на местопрестъпление и когато незабавното му извършване е единствената възможност за събиране и запазване на доказателства.

2. Претърсване по време на наказателно производство

26. Към релевантния период Член 134 от НПК предвижда, че може да се извърши претърсване на помещения, ако има достатъчно основание да се предполага, че в тях се намират предметите или документите, които може да са релевантни към делото. Такова претърсване се налага от следствен съд (на етап съдебно производство) или от прокурор (на досъдебен етап) (Член 135).

27. Претърсването на помещенията се извършва в присъствието на поемни лица и лице, което живее там или на възрастен член от семейството му. В случай че лицето, което живее там или възрастен член на неговото семейство не могат да присъстват, претърсването се извършва в присъствието на домоуправителя или на представител на общината (Член 136).

28. Не е имало специална процедура, чрез която да се оспори постановление за претърсване, издадено от прокурор. Така, единственият начин за обжалване бил йерархичния- пред по-горестоящ прокурор (Член 182), което няма суспенсивно действие (Член 183).

С. Закон за отговорността на държавата за вреди, причинени на граждани

29. Законът за отговорността на държавата за вреди, причинени на граждани от 1988 (“ЗОДВПГ”) предвижда, че държавата носи отговорност за вреди, причинени на физически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на нейните органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административни задължения; и (b) органите на следствието, прокуратурата и съда за незаконно задържане под стража, ако заповедта за задържане е отменена поради липса на законни основания (член 1-2). По отношение на режима за задържане и условията на задържането релевантното вътрешно право и практика по членове 1 и 2 от ЗОДВПГ са обобщени в делата на *Йовчев срещу България* (по. 41211/98, §§ 76-80, 2 февруари 2006) и *Хаманов срещу България* (по. 44062/98, §§ 56-60, 8 април 2004).

30. По отношение на условията на задържане, въпреки известна първоначална несигурност относно приложимостта на ЗОДВПГ по отношение на жалбите срещу условията на задържане, в ред скорошни дела вътрешните съдилища са се произнесли, че по ЗОДВПГ и в частност неговия член 1 възниква отговорност за държавата (реш. от 17.02.2003 г. по гр. д. № 1380/2002 г. на Пловдивският АС; реш. № 126 от 08.06.2005 г. по въззивно гр. д. № 205/2005 г. на Добричкият ОС; реш. № 380 от 19.07.2005 г. по гр. д. № 177/2005 г. на Габровският РС; реш. 04.05.2005 г. по гр. д. № 21393/2003 г. на Софийският РС; реш. № 444 от 08.07.2005 г. по гр. д. № 1031/2004 г. на Ловешкият РС; реш. № 4 от 18.02.2005 г. по гр. д. № 3267/2004 г. на Русенският РС).

31. По отношение на незаконността на претърсване на помещения, единственото докладвано дело е от 2002, когато Софийски градски съд е разгледал по жалба, иск за вреди, произтекли от твърдяно незаконно претърсване и изземване, извършено от властите в дома на тъжителя. В този конкретен случай съдът е отменил решението на по-нисшия съд и е върнал делото единствено, защото последният съд не е разгледал

иска на основание на Член 1 от ЗОДВПГ, а по-скоро я е разгледал като иск за гражданско правонарушение. Съответно Софийски градски съд е дал указания на по-нисшия съд да преразгледа въпросния иск само по ЗОДВПГ (реш. от 29 юли 2002 г. по гр. д. № 169/2002 г., СГС, IVб отд.).

III. ДОКЛАДИ НА ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ИЗТЕЗАНИЯТА И НЕЧОВЕШКОТО И УНИЗИТЕЛНО ОТНОШЕНИЕ ИЛИ НАКАЗАНИЕ /КПИ/

32. КПИ посети България през 1995, 1999, 2002 и 2003. Пазарджишка окръжна следствена служба е посетена през 1995. В докладите от 1995, 1999 и 2002 са представени общи становища за проблемите във арестите на всички Следствени служби.

A. Релевантни констатации в доклада от 1995 (огласен през 1997)

1. Общо становище

33. КПИ установява, че повечето, макар и не всички, арести към Следствените служби, са пренаселени. С изключение на един от арестите, в който условията били малко по-добри, условията в останалите били следните: в килиите не влизала естествена светлина; изкуственото осветление било твърде слабо за четене и работело непрекъснато; проветрението било недостатъчно; чистотата на спалното бельо и на килиите като цяло била далеч под желаната; арестантите имали достъп до санитарните помещения два пъти дневно (сутрин и вечер) за по няколко минути и се къпели веднъж седмично; с изключение на двете ежедневни посещения на тоалетните, арестантите трябвало да удовлетворяват естествените си нужди в кофи в самите килии; въпреки че съгласно вътрешния правилник на заведението арестантите имали право на “ежедневна разходка” от до тридесет минути, тя често е съкращавана на пет до десет минути или въобще не е разрешавана; на арестантите не се осигурявали други дейности извън килиите.

34. КПИ отбелязва по-нататък, че храната била с лошо качество и в недостатъчно количество. В частност, ежедневната “топла храна” се състояла най-вече от водниста супа (често хладна) и недостатъчно количество хляб. При другите хранения задържаните получавали само малко хляб и малко сирене или халва. Менюто рядко съдържало месо и плодове. Арестантите трябвало да се хранят от купи без прибори за хранене- не са им давани даже лъжици.

35. КПИ също отбелязва, че посещения на роднини и кореспонденция били допускани единствено с изрично разрешение от прокурор и че, в резултат, контактите на задържаните с външния свят били силно ограничени. Нямаło радио или телевизия.

36. КПИ заключава, че българските власти не са изпълнили задължението си да осигурят условия на задържане, отговарящи на присъщото достойнство на всеки човек и че “почти без изключение условията в посетените следствени арести към следствените служби могат справедливо да бъдат описани като нечовешки и унижителни”. В отговора си българските власти приемат, че оценката на делегацията на КПИ е “обективна и коректно представена”, но подчертават, че възможностите за подобряване са ограничени поради трудните финансови условия в страната.

37. През 1995 КПИ препоръчва на българските власти, *inter alia*, да се осигурят достатъчно храна и напитки и безопасни прибори за хранене, дюшеците и одеалата да се почистват редовно, на задържаните да се осигуряват средства за лична хигиена (сапун, паста за зъби и др.), да се инструктира охраната, че на задържаните трябва да се разрешава да напускат килиите си през деня, за да използват тоалетните, освен ако това не противоречи на изискванията, произтичащи от съображения за сигурност; да се спазва на практика разпоредбата за ежедневна тридесет минутна разходка; да се подобри осветлението и вентилацията в килиите; да се преразгледа режима на свиждания и задържаните в следствения арест да се прехвърлят често в затвор дори преди приключването на предварителното следствие. Да се разгледа спешно възможността на задържаните да се предложи разходка навън от поне един час дневно.

2. Окръжна следствена служба- Пазарджик

38. КПИ установява, че Пазарджишката следствена служба има петнадесет килии, разположени в сутерена и по време на посещенията там те са обитавани от тринадесет задържани, включително две жени в отделна килия.

39. Шест килии с размер от приблизително дванадесет метра са били оборудвани за двама задържани; другите девет с размери от около шестдесет и половина квадратни метра били предназначени за трима арестанти. Капацитетът е бил спазен по време на посещенията и от гледна точка на жизненото пространство КПИ го е намерила за приемлив. Обаче, тук също са били констатирани всички останали недостатъци, забелязани при другите следствени арести към другите следствени служби – мръсно и парцаливо спално бельо, никакъв достъп на естествена светлина, липса на движение, ограничен достъп до санитарни помещения и др. Не се спазвало дори правилото за

тридесет минутна разходка, предвидено във вътрешния правилник и даже залепено на вратите на килиите.

В. Релевантни констатации в доклада от 1999 (оповестен през 2002)

40. КПИ отбелязва, че са въведени нови правила, осигуряващи подобри условия, които обаче не са довели до значителни подобрения.

41. В повечето следствени арести, посетени през 1999, с изключение на новооткрития в София, условията остават в общи линии същите като констатираните при посещението на КПИ през 1995 по отношение на лошата хигиена, пренаселването, проблемния достъп до баните и тоалетните и пълна липса на разходки на открито и дейности извън килиите. На някои места положението дори се влошило.

42. В следствения арест към Пловдивска окръжна прокуратура, както и в два други ареста, арестантите “трябвало да се хранят с пръсти поради непредоставянето на подходящи прибори за хранене”.

С. Релевантни констатации в доклада от 2002 (оповестен през 2004)

43. При посещението през 2002 е забелязано известно подобрение в следствените арести в страната, които били строго критикувани в предишните доклади. Обаче, оставало още много да се направи: повечето задържани прекарвали месеци наред по двадесет и четири часа на ден, затворени в пренаселени килии.

ПРАВОТО

I. ТВЪРДЕНИ НАРУШЕНИЯ НА ЧЛЕН 5 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

44. Жалбоподателят прави няколко оплаквания, попадащи в обхвата на Член 5 от Конвенцията, който предвижда следното в релевантната си част:

“1. Всеки има право на свобода и сигурност. Никой не може да бъде лишен от свобода, освен в следните случаи и по реда, предвидени от закона:

...

(с) законосъобразен арест или лишаване от свобода, с цел да се осигури явяване пред компетентния съгласно закона орган по обосновано подозрение за извършено престъпление, или когато задържането обосновано може да се смята

за необходимо, за да се попречи на лицето да извърши престъпление или да се укрие, след като е извършило престъпление,’

...

2. На всеки арестуван трябва незабавно да бъдат съобщени на разбираем за него език основанията за арестуването му и всички обвинения, които му се предявяват.

3. Всеки арестуван или лишен от свобода в съответствие с разпоредбите на т. 1(с) на този член трябва своевременно да бъде изправен пред съдия или пред длъжностно лице, упълномощено от закона да изпълнява съдебни функции...

4. Всеки арестуван или лишен от свобода има право да обжалва законосъобразността на своето задържане в съда, който е задължен в кратък срок да се произнесе; в случай че задържането е неправомерно, съдът е длъжен да нареди незабавното освобождаване на задържаното лице.”

45. Правителството не представя становище по допустимостта и съществуването на оплакванията.

46. Жалбоподателят поддържа оплакванията си във връзка със задържането му поне до 5 април 2000, датата на последното му писмо до Съда, в което представя подробности за гореспоменатото задържане (виж параграф 16 по-горе) и се позовава на тяхното сходство с предишни дела срещу България.

А. Оплаквания по Член 5 § 1 от Конвенцията относно законосъобразността на задържането на жалбоподателя

47. Жалбоподателят се оплаква на основание Член 5 § 1 от Конвенцията, че е задържан незаконосъобразно и се аргументира, че доказателствата срещу него били недостатъчни, за да доведат до заключението, че е виновен за извършване на престъпление.

48. Съдът отбелязва, че задържането на жалбоподателя попада в обхвата на Член 5 § 1 (с) от Конвенцията, защото е наложено с цел довеждането му пред компетентен съдебен орган по подозрение, че е извършил престъпление. Нищо не показва, че не са спазени формалностите, изисквани от вътрешното право.

49. По отношение на твърдяната липса на обосновано подозрение Съдът подчертава, че стандартът, наложен от Член 5 § 1 (с) на Конвенцията не предполага наличие на достатъчни доказателство за повдигане на обвинение или установяване на вина по време на ареста. Фактите, които повдигат подозрение не трябва да са на същото ниво като онези, необходими за повдигане на обвинение (виж *O’Hara v. the United Kingdom*, no. 37555/97, § 36, ЕСПЧ 2001-X).

50. По настоящото дело Съдът счита, че властите са разполагали с достатъчно данни, за да обосноват “основателно” подозрение срещу жалбоподателя тъй като в неговия апартамент са открили неконкретизирано количество наркотици и три регистрационни

документа на крадени автомобили и те са разполагали с показанията на няколко наркомани (виж параграф 7 апо-горе).

51. Затова Съдът заключава, че по отношение на това оплакване не възниква нарушение на Член 5 § 1 от Конвенцията. Следователно, оплакването е явно необосновано и следва да се отхвърли съгласно Член 35 §§ 3 и 4 от Конвенцията.

В. Оплакване по Член 5 § 2 от Конвенцията

52. Жалбоподателят се оплаква на основание Член 5 § 2 от Конвенцията, че не са му съобщени основанията за задържането му на 29 декември 1999. По-конкретно, той претендира, че предоставената информация не е била достатъчно конкретна и не е указвала самоличността на лицата, на които, както се твърди, е продавал наркотици, кога и какво разрешително, даващо му право да притежава въпросните наркотични вещества е трябвало да има.

53. Съдът подчертава, че Член 5 § 2 от Конвенцията съдържа основната гаранция, че всяко арестувано лице трябва да знае защо е лишено от свобода. Тази разпоредба е неделима част от системата за защита, предоставена от Член 5: по силата на алинея 2 всяко арестувано лице трябва да бъде информирано на достъпен, не технически език, който може да разбере за основните законови и фактически основания за ареста му, за да може, ако счете за уместно, да сезира съд, за да оспори законосъобразността на задържането му в съответствие с алинея 4. Въпреки че информацията трябва да се предаде “незабавно” от арестуващия полицаи при самия арест, не е задължително тя да е предадена в цялост. Дали съдържанието и точността на предадената информация са достатъчни се преценява за всеки отделен случай в зависимост от неговите особености (виж *Fox, Campbell and Hartley v. the United Kingdom*, решение от 30 август 1990, серия А no. 182, р. 19, § 40 и *H.B. v. Switzerland*, no. 26899/95, § 47, 5 април 2001).

54. По настоящото дело Съдът отбелязва, че жалбоподателят не е възразил, че не са му предоставени основанията за ареста от 29 декември 1999, но твърди, че получената информация не била достатъчно точна. В частност, той претендира, че лицата, на които, както се твърди, е продал наркотици не са идентифицирани, че времето и датата на твърдените транзакции не са конкретизирани и също, че не е указано какъв тип разрешително е трябвало да има, за да притежава въпросните наркотици. Следователно, независимо от липсата на гореспомената информация, очевидно е, че жалбоподателят е уведомен, че е задържан заради притежание на наркотици с намерение продажба в резултат от твърдението, че е продавал наркотици на определени лица. Идентифицирането на тези лица по име не променя

факта, че жалбоподателят е бил информиран на разбираем за него език за съществените правни и фактически основания за неговото задържане, което му е позволявало да оспори законността на задържането. В действителност, той е подал жалба срещу задържането още на следващия ден- 30 декември 1999.

55. С оглед на гореизложеното Съдът счита, че властите са спазили изискванията по Член 5 § 2 от Конвенцията и са информирали жалбоподателя при ареста му на 29 декември 1999 за “съществените правни и фактически основания за ареста”.

56. Затова Съдът заключава, че не възниква нарушение на Член 5 § 2 от Конвенцията. Следователно оплакването е явно необосновано и следва да бъде отхвърлено съгласно Член 35 §§ 3 и 4 от Конвенцията.

С. Оплакване на основание Член 5 § 3 от Конвенцията, че жалбоподателят не е изправен незабавно пред съдия или длъжностно лице, упълномощено от закона да изпълнява съдебни функции

57. Жалбоподателят се оплаква на основание Член 5 § 3 от Конвенцията, че когато е задържан не е изправен незабавно пред съдия или друго длъжностно лице, упълномощено от закона за упражнява съдебни функции.

58. В тезата си жалбоподателят също така заявява, че нито следователят, който е решил да го задържи, нито прокурорът, който е потвърдил решението, могат да се считат за независими длъжностни лица, упълномощени от закона да изпълняват съдебни функции и се позовава на констатациите на Съда по делата на *Асенов и други* (решение от 28 октомври 1998, *Доклади* 1998-VIII), *Николова* (горе цитирана), *Шишков срещу България* (по. 38822/97, ЕСПЧ 2003-I (извадки)) и *Никулов срещу България* (по. 38884/97, 30 януари 2003).

1. Допустимост

59. Съдът отбелязва, че това оплакване не е явно необосновано по смисъла на Член 35 § 3 от Конвенцията. Той също отбелязва, че не е недопустимо на други основания. Следователно, следва да се обяви за допустимо.

2. Същество

60. Съдът подчертава, че в предходни решение, касаещи системата за досъдебно задържане, така както е съществувала в България до 1 януари 2000, той е постановил, че нито следователите, пред които се довеждат обвиняемите, нито прокурорите, които потвърждават заповедите за задържане, могат да се считат за “длъжностни лица,

упълномощени от закона да упражняват съдебни функции” по смисъла на Член 5 § 3 от Конвенцията (виж горещитирания *Асенов и други*, §§ 144-50; горещитираната *Николова*, §§ 49-53, и горещитирания *Шишков*, §§ 52-54).

61. Това дело също засяга задържане под стража, наложено преди 1 януари 2000. Задържането под стража на жалбоподателя е разпоредено от следовател и потвърдено от прокурор (виж параграф 9 по-горе) в съответствие с разпоредбите на НПК в редакцията му в сила по това време (виж параграф 20 по-горе). Обаче, нито следователят, нито прокурорът са независими и безпристрастни в достатъчна степен за целите на Член 5 § 3 от Конвенцията с оглед практическата роля, която те имат в следствието и прокуратурата и потенциалното участие на прокурора като страна в наказателното производство (виж параграф 20 по-горе). Съдът се позовава на анализа на релевантното вътрешно право, съдържащ се в неговото решение по делото *Николова* (цитирано по-горе– виж параграфи 28, 29 и 49-53 от това решение).

62. Следователно, налице е нарушение на правото на жалбоподателя да бъде доведен пред съдия или друго длъжностно лице, упълномощено от закона за упражнява съдебни функции по смисъла на Член 5 § 3 от Конвенцията.

D. Оплаквания по Член 5 § 4 на Конвенцията относно обхвата и бързината на съдебния преглед на законосъобразността на задържането на жалбоподателя

63. Жалбоподателят се оплаква на основание на Член 5 § 4 от Конвенцията, че вътрешните съдилища не са разгледали факторите, релевантни към законосъобразността на неговото задържане. В допълнение, той твърди, че е налице нарушение на изискването за бързо вземане на решение по Член 5 § 4 от Конвенцията.

1. Обхват на съдебния преглед на законосъобразността на задържането на жалбоподателя

64. Съдът подчертава, че арестуваните или задържани лица имат право на преглед по процедурните и основни условия, които са от съществено значение за законосъобразността на тяхното лишаване от свобода по смисъла на Конвенцията. Това означава, че компетентният съд трябва да разгледа не само спазването на процедурните изисквания, изложени във вътрешното право, но също и основателността на подозрението, дало основание за ареста, и законността на целта, преследвана от ареста и последвалото задържане (виж горещитираната *Николова*, § 58).

65. По настоящото дело Съдът постановява, че при разглеждане на молбите на жалбоподателя за освобождаване Пазарджишки окръжен

съд и Пловдивски апелативен съд са разгледали конкретни релевантни факти и доказателства, които показват, че жалбоподателят може да се укрие или извърши друго престъпление. По-конкретно, съдилищата са постановили, че претенцията на жалбоподателя, че се нуждае от медицинско наблюдение и лечение е неоснователна, че въз основа на представените пред него доказателства има достатъчно основания да се предполага, че той е вероятният извършител на престъплението, в което е обвинен и, отчитайки предишното му осъждане и наличието на още три предварителни следствия срещу него, че той може да се укрие или извърши друго престъпление (виж параграф 14-15 по-горе). Следователно, вътрешните съдилища са осигурили съдебен контрол на задържането на жалбоподателя под арест с обхвата, изискван от Член 5 § 4 от Конвенцията.

66. Следователно, Съдът заключава, че по отношение на това оплакване не възниква нарушение на Член 5 § 4 от Конвенцията. Поради това, оплакването е явно необосновано и трябва да бъде отхвърлено съгласно Член 35 §§ 3 и 4 от Конвенцията.

2. Бързина на съдебния преглед на законосъобразността на задържането на жалбоподателя

67. Съдът подчертава, че Член 5 § 4 също така гарантира правото на бързо произнасяне на съд по законосъобразността на задържането (виж *Rutten v. the Netherlands*, no. 32605/96, § 52, 24 юли 2001).

68. По настоящото дело Съдът отбелязва, че жалбата на жалбоподателя е изпратена с препоръчана поща на 30 декември 1999. Не е ясно кога точно е получена от компетентните власти. Обаче, на 5 януари 2000 Пазарджишка окръжна следствена служба прехвърля преписката по делото на жалбоподателя на Пазарджишки окръжен съд (виж параграф 13 по-горе) и последният разглежда жалбата на 7 януари 2000 т. е. осем дни след изпращането и по пощата (виж параграф 14 по-горе).

69. Съдът счита, че по настоящото дело срокът от осем дни, като се взема предвид, че жалбата на жалбоподателя е пътувала по пощенската мрежа неизвестен брой дни, не изглежда прекомерен (виж, *a contrario*, *Kadem v. Malta*, no. 55263/00, §§ 43-45, 9 януари 2003, когато Съдът е определил срок от седемнадесет дни за разглеждане на жалба срещу задържане като твърде дълъг, и *Rehbock v. Slovenia*, no. 29462/95, §§ 82-86, ЕСПЧ 2000-ХІІ, където два такива периода от двадесет и три дни са намерени за прекомерни).

70. Поради това Съдът заключава, че по отношение на това оплакване, не възниква нарушение на Член 5 § 4 от Конвенцията. Следователно това оплакване е явно необосновано и трябва да бъде отхвърлено в съответствие с Член 35 §§ 3 и 4 от Конвенцията.

II. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 3 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

71. Жалбоподателят се оплаква на основание Член 3 от Конвенцията, че е бил подложен на нечовешко и унижително отношение, когато е бил задържан в Пазарджишка окръжна следствена служба. В първоначалната си жалба до Съда жалбоподателят прави подобни изводи по отношение на условията на задържане в Пазарджишкия затвор

Член 3 от Конвенцията предвижда:

“Никой не може да бъде подложен на изтезания или нечовешко или унижително отношение или наказание..”

72. Правителството не представя становище по съществото и допустимостта на това оплакване.

73. Жалбоподателят поддържа оплакването си по отношение на Пазарджишка окръжна следствена служба и твърди, че условията в следствения арест, в който е бил задържан, са били незадоволителни и представлявали нечовешко и унижително отношение по Член 3 от Конвенцията. Той не поддържа или не привежда доводи по нито едно оплакване по отношение на задържането в Пазарджишкия затвор.

A. Допустимост

1. Пазарджишка окръжна следствена служба

74. Относно въпроса за изчерпване на вътрешноправните средства за защита Съдът отбелязва в началото, че в неотдавнашното му решение по делото на *Йовчев* (цитиран по-горе, §§ 138-48) Съдът е разгледал оплакване на основание Член 13 във връзка с Член 3 от Конвенцията. В това дело, в отличие от разглежданото, жалбоподателят е завел иск срещу държавата на основание на ЗОДВПГ, който Съдът е счел, по принцип, за ефикасно средство за защита за оплакване по Член 3 относно условията в следствения арест. Той отбелязал следното в параграф 145 от решението си по горесцитираното дело:

“В светлината на представената пред него информация Съдът счита, че нищо не указва, че иск на основание на [ЗОДВПГ] не може да предостави по принцип средство за защита в това отношение. Раздел 1 от същия предвижда компенсация за незаконно действие или бездействие на административните власти.”

75. По горесцитираното дело Съдът също констатира нарушение на Член 13 във връзка с Член 3 от Конвенцията поради продължителността и поради установените пропуски в производството, характерни за това дело, което довело до “загуба на

голяма част от поправителното действие на средството за защита по ЗОДВПГ” (виж цитирания по-горе *Йовчев*, § 146).

76. Връщайки се към особеностите на настоящото дело Съдът отбелязва, че жалбоподателя не е завел дело по ЗОДВПГ по отношение на условията в ареста в Пазарджишка окръжна следствена служба. Съответно, има основание да се счита, че той не е изчерпал всички налични вътрешноправни средства за защита. Обаче, съгласно Правило 55 от Правилника на Съда, всяко възражение за недопустимост трябва да бъде предявено от ответната договаряща страна в писмено или устно становище относно допустимостта на жалбата. Съответно, обичайната практика на органите по Конвенцията, където ответното Правителство се известява за едно дело, е да не обявява жалбата за недопустима поради изчерпване на вътрешноправните средства за защита, освен ако този въпрос не е повдигнат от Правителството в неговото становище (виж *Citizens of Louvain v. Belgium*, no. 1994/63, Решение на Комисията от 5 март 1964, годишник 7, р. 253, на р. 261; *K. and T. v. Finland* [GC], no. 25702/94, § 145, ЕСПЧ 2001-VII; *N.C. v. Italy* [GC], no. 24952/94, § 44, ЕСПЧ 2002-X; и, *Sejdovic v. Italy* [GC], no. 56581/00, §§ 40-41, ЕСПЧ 2006-...). Същият този принцип се прилага, когато, както по настоящото дело, ответното Правителство не е представило никакво становище (виж *Ergi v. Turkey*, no. 23818/94, решение на Комисията от 2 март 1995, Решения и доклади 80, пар. 157, до пар. 160 и решение по същото дело от 28 юли 1998, *Доклади* 1998-IV, пар. 1771, §§ 65-67).

77. Следователно, независимо от последните констатации на Съда, че дело на основание ЗОДВПГ може да бъде ефикасно средство за защита по отношение на оплакване на основание Член 3 относно условията в ареста, жалбата на жалбоподателя по отношение на Пазарджишка окръжна следствена служба не може да бъде отхвърлена от Съда на основание неизчерпването на вътрешноправните средства за защита.

78. Следователно оплакването по отношение на условията в следствения арест към Пазарджишката окръжна следствена служба трябва да се обяви за допустимо, тъй като то не е явно необосновано по смисъла на Член 35 § 3 от Конвенцията и също не е недопустимо на други основания.

2. Пазарджишки затвор

79. Относно условията на задържане в Пазарджишкия затвор Съдът отбелязва, че жалбоподателят не поддържа, нито привежда факти за оплаквания на основание на Член 3 от Конвенцията (виж параграф 73 по-горе). Следователно, тази част от жалбата е явно необоснована и трябва да се отхвърли съгласно Член §§ 3 и 4 от Конвенцията.

В. Същество

1. Установяване на фактите

80. Съдът подчертава, че твърденията за лошо отношение трябва да се подкрепят с подходящи доказателства. При преценка на доказателствата Съдът като цяло прилага стандарта за доказване “извън основателно съмнение”. Обаче, такова доказване може да произтече от коекзистенцията на достатъчно силни, ясни и съгласуващи се заключения или на подобни неопровержими фактически презумпции (виж *Salman v. Turkey* [GC], no. 21986/93, § 100, ЕСПЧ 2000-VII и *Fedotov v. Russia*, no. 5140/02, § 59, 25 октомври 2005).

81. Съдът отбелязва, че първоначалната информация за условията на задържане на жалбоподателя в Пазарджишката окръжна следствена служба е тази, предоставена от него (виж параграф 18 по-горе), която частично е подкрепена от заключенията на Европейската комисия за предотвратяване на изтезанията и нечовешкото или унижително отношение или наказание (“КПИ”) в съответните ѝ доклади (виж параграфи 32-43 по-горе). Още повече, оценката на КПИ за условията в Пазарджишка окръжна следствена служба през 1995, нейните общи становища по отношение на условията в арестите към всички следствени служби, заключението, че тези условия могат да се опишат като нечовешки и унижителни и че те не са се подобрили достатъчно при последвалите посещения през 1999 и 2002 (виж параграфи 32-43 по-горе) може също да предоставят информация за решението на Съда (виж *И.И. срещу България*, no. 44082/98, § 71, 9 юни 2005).

82. Съдът отбелязва, че жалбоподателят също така е представил подписани декларации от двама други задържани във въпросния следствен арест (виж параграф 19 по-горе), но тъй като тези лица имат висящи жалби пред Съда, съдържащи идентични оплаквания (виж *Алексов срещу България* (реш.), no. 54578/00, 22 май 2006 и *Добрев срещу България*, no. 55389/00), той намира, че техните показания не могат да се считат обективни и поради това на тях не трябва да се придава тежест.

83. Съдът подчертава, че в производствата по Конвенцията, каквато е и настоящата жалба, не във всички случаи се прилага строго принципа *affirmanti incumbit probatio* (твърдението се доказва от този, който го твърди), защото в определени случаи само ответното Правителство има достъп до информация, която може да докаже или да опровергае тези твърдения. Непредставянето от страна на Правителството на такава информация без удовлетворително обяснение може да доведе до заключение относно основателността на твърденията на жалбоподателя (виж *Ahmet Özkan and Others v. Turkey*, no. 21689/93, § 426, 6 април 2004 и горесцитирания *Федотов*, § 61).

84. В настоящото дело Правителството не представя становище по оплакването на жалбоподателя относно условията в ареста при Пазарджишка окръжна следствена служба. При тези обстоятелства Съдът трябва да разгледа същността на оплакването въз основа на твърденията на жалбоподателя и заключенията в релевантните доклади на КПИ.

2. Общи принципи

85. Съдът подчертава от самото начало, че Член 3 от Конвенцията отстоява една от основните ценности на демократичното общество. Той абсолютно забранява изтезанията или нечовешкото или унижително отношение или наказание, независимо от обстоятелствата и поведението на потърпевшия (виж неотдавнашни решения при другите власти, *Van der Ven v. the Netherlands*, no. 50901/99, § 46, ЕСПЧ 2003-II и *Poltoratskiy v. Ukraine*, no. 38812/97, § 130, ЕСПЧ 2003-V).

86. За да попада в обхвата на Член 3, лошото отношение трябва да се характеризира с минимално ниво на жестокост. Преценката на този минимум е относителна- тя зависи от всички обстоятелства по делото като продължителност на отношението, неговото физическо и психическо влияние и, в някои случаи, пола, възрастта и здравословното състояние на потърпевшия (виж *Van der Ven*, § 47, и *Poltoratskiy*, § 131, цитирани по-горе).

87. Съдът определя едно отношение като “нечовешко” когато, *inter alia*, то е умишлено, прилагано е в продължение на часове и е причинило или фактическа телесна повреда, или силно физическо и психическо страдание. Той счита едно отношение за “унижително”, когато то е било такова, че е предизвикало в жертвите усещания за страх, страдание и малоценност, които могат да ги унижат и обидят (виж *Kudła v. Poland* [GC], no. 30210/96, § 92, ЕСПЧ 2000-XI). Въпросът дали целта на отношението е била да унижи или обиди жертвата е още едни фактор, който следва да се вземе предвид, но липсата на каквато и да е цел не може убедително да изключи нарушение на Член 3 (виж *Peers v. Greece*, no. 28524/95, § 74, ЕСПЧ 2001-III, и *Калашников срещу Русия*, no. 47095/99, § 101, ЕСПЧ 2002-VI).

88. Понесеното страдание и унижение трябва да надхвърлят онзи неизбежен елемент на страдание и унижение, свързан с определена форма на законово отношение или наказание. Мерките, лишаващи лице от неговата свобода често може да включват такъв елемент. Все пак, не може да се твърди, че самото досъдебно задържане поражда спорен въпрос по Член 3. Въпреки това по тази разпоредба държавата трябва да гарантира, че лицето е задържано в условия, съвместими със зачитането на неговото човешко достойнство, че начините и методите на изпълнение на тази мярка не го подлагат на страдание или

изпитание, чиято сила надвишава неминуемото ниво на страдание, присъщо за задържането и че определени практически нужди на лишения от свобода, неговото здраве и добро физическо състояние са гарантирани адекватно. При оценка на условията на задържане трябва да се вземат предвид кумулативните ефекти от тези условия, както и продължителността на задържането (виж *Dougoz v. Greece*, по. 40907/98, § 46, ЕСПЧ 2001-II; и горесцитирания *Калашиников*, § 95). В частност Съдът трябва да вземе предвид здравословното състояние на задържаното лице (виж горесцитирания *Асенов и други*, § 135).

89. Важен фактор, заедно с материалните условия, е режимът на задържане. Когато оценяваме дали един рестриктивен режим може да се определи като отношение, противоречащо на Член 3 в даден случай, трябва да се отчетат конкретните условия, строгостта на режима, неговата продължителност, преследваната цел и последствията върху засегнатото лице (виж *Messina v. Italy* (реш.), по. 25498/94, ЕСПЧ 1999-V; горесцитирания *Van der Ven*, § 51; *Йоргов срещу България*, по. 40653/98, §§ 82-84 и 86, 11 март 2004; и *Г.Б. срещу България*, по. 42346/98, §§ 83-85 и 87, 11 март 2004).

3. Прилагане на тези принципи към настоящото дело

90. Съдът отбелязва, че според твърденията на жалбоподателя той е бил задържан в ареста на Пазарджишка окръжна следствена служба от 29 декември 1999 поне до 5 април 2000 (виж параграф 17 по-горе). Следователно, срокът, който следва да се вземе предвид е три месеца и шест дни.

91. Жалбоподателят претендира, че е държан в малка, пренаселена килия, под нивото на улицата (виж горния параграф 18). В доклада си от 1995 КПИ отбелязва, че Пазарджишка окръжна следствена служба разполагала с петнадесет килии, разположени в сутерена без да има достъп на естествена светлина. Шест килии били с размери приблизително дванадесет квадратни метра и били предназначени за двама арестанти, докато другите девет килии с размери едва шестнадесет и половина квадратни метра били за трима задържани. Капацитетът бил спазен по време на посещенията на КПИ и от гледна точка на жизнено пространство е бил преценен като приемлив от Комисията (виж параграфи 38-39 по-горе). Не е ясно в какъв вид килия е бил задържан жалбоподателят. При последващите посещения КПИ е констатирала, че условията в арестите при следствените служби останали почти непроменени в сравнение с констатираните при посещенията през 1995; все пак КПИ не е посещавала отново Пазарджишка окръжна следствена служба.

92. Съдът също отбелязва, че жалбоподателят твърди, че материалните условия в килията били незадоволителни (виж параграф 18 по-горе). Докладът от посещенията на КПИ през 1995 отбелязва, че

спалното бельо в ареста е мръсно и окъсано и че условията са подобни на установените в арестите на други следствени служби (виж параграф 39 по-горе).

93. Жалбоподателят поддържа твърдението, че не му е разрешавано да напуска килията за разходка (виж горния параграф 18). В доклада си от 1995 КПИ посочва, че правилото за тридесет минутна разходка, предвидено във вътрешния правилник на Пазарджишка окръжна следствена служба и залепено на вратите на килиите, не се спазва (виж параграф 39 по-горе). Тъй като не е предвидена възможност за дейности на открито или извън килията, жалбоподателят е трябвало да прекарва в килията си, разположена в мазето фактически цялото време с изключение на двете кратки посещения на ден на санитарните помещения или рядкото извеждане за разпит или за довеждане в съда (виж горещитирания *Peers*, § 75 и горещитирания *И.И. срещу България*, § 74). Съдът е на мнение, че фактът, че жалбоподателят е бил затворен практически двадесет и четири часа на ден в продължение на над три месеца без достъп на естествена светлина и без възможност за физически или други дейности извън килията със сигурност е причинил значително страдание. Съдът е на мнение, че при отсъствието на съображения за сигурност, налагащи такива ограничения не съществува оправдание за налагането на такива ограничения върху жалбоподателя. Тъй като Правителството не представя становище по това оплакване, такива съображения не са предоставени за оценка от Съда.

94. Жалбоподателят твърди, че хигиенните средства били недостатъчни (виж параграф 18 по-горе). В доклада си от посещенията през 1995 КПИ също отбелязва, че арестантите в Пазарджишка окръжна следствена служба имат ограничен достъп до санитарните помещения (виж параграф 39 по-горе). Във всеки случай подлагането на задържания на неудобството да се облекчава в кофа в присъствието на съкилийниците си и да присъства, когато някой от тях използва същата кофа, не може да се счита за оправдано освен при определени обстоятелства, когато разрешаването да се посещават санитарните помещения би представлявало конкретна и сериозна опасност за сигурността (виж *Peers*, § 75 и *И.И. срещу България*, § 75, и двете дела цитирани по-горе; горещитирания *Калашиников*, § 99; и *Кехайов срещу България*, по. 41035/98, § 71, 18 януари 2005). Тъй като Правителството не е представило становище по това оплакване такива опасности не са били представени като основания за ограниченията на посещенията на тоалетните от арестантите, по-конкретно от жалбоподателя, в Пазарджишка окръжна следствена служба по време на процесния период.

95. Жалбоподателят твърди, че подаваната храна била недостатъчна като количество и с лошо качество (виж параграф 18 по-горе). Това се

подкрепя от заключенията в докладите на КПИ, която установява, че храната в арестите към Следствената служба била с лошо качество и недостатъчна като количество по време на посещенията ѝ (виж параграф 34 по-горе).

96. Жалбоподателят също поддържа твърдението, че не му е разрешавано да чете вестници или книги (виж параграф 18 по-горе). В доклада си от посещението през 1995 КПИ също така отбелязва, че арестантите нямали достъп до радио или телевизия; а за кореспонденцията или достъпа до вестници било необходимо изричното разрешение на прокурора (виж параграф 35 по-горе). Съответно, достъпът на жалбоподателя до информация за външния свят бил значително ограничен.

97. Относно качеството на здравната помощ, предоставена на жалбоподателя Съдът отбелязва, че той бил наркоман и твърдял в най-общи линии, че трябва да бъде настанен в медицинско заведение (виж параграф 18 по-горе). Обаче той не подкрепя с доказателства конкретни оплаквания, че е искал и не му е била предоставена адекватна медицинска помощ, докато е бил задържан в Пазарджишка окръжна следствена служба или че неговото физическо или психическо състояние се е влошило по време на или в резултат от задържането му в този арест. Съответно Съдът постановява, че в това отношение няма основателни съображения.

98. Макар че няма индикации, че условията в ареста или режима в Пазарджишка окръжна следствена служба са имали за цел да унижат или обидят жалбоподателя, нито че са имали конкретно влияние върху неговото физическо или психическо здраве, все пак няма почти никакво съмнение, че определени аспекти на гореописания строг режим биха могли да се възприемат като унижителни.

99. В заключение, като се отчитат кумулативните ефекти от неоснователно строгия режим, на който е бил подложен жалбоподателя и материалните условия, в които е държан в Пазарджишката окръжна следствена служба, Съдът заключава, че страданието и затрудненията, които той е понесъл в ареста надвишавали неизбежното ниво на страдание, присъщо за задържането и появилото се в резултат страдание е преминало прага на жестокост по Член 3 от Конвенцията.

100. Следователно, налице е нарушение на Член 3 от Конвенцията по отношение на задържането на жалбоподателя в Пазарджишка окръжна следствена служба в частта му за неадекватните условията.

III. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 8 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

101. Жалбоподателят представя оплаквания и от факта, че е имало намеса в правото му на неприкосновеност на жилището. По-конкретно,

той претендира, че претърсването на апартамента му от 29 декември 1999 е извършено в нарушение на вътрешното право, защото липсвало законово основание, приложимата процедура не е спазена и е извършено в присъствието на две поемни лица. Той се позовава на Член 8 от Конвенцията, който предвижда като релевантно:

“1. Всеки има право на неприкосновеност на личния ... живот, на жилището ...

2. Намесата на държавните власти в упражняването на това право е недопустима, освен в случаите, предвидени в закона и необходими в едно демократично общество в интерес на националната и обществената сигурност или на икономическото благосъстояние на страната, за предотвратяване на безредици или престъпления, за защита на здравето и морала или на правата и свободите на другите.”

102. Правителството не представя становище по допустимостта и съществуването на това оплакване.

103. Жалбоподателят поддържа оплакването си и се аргументира, че извършеното от органите претърсване било незаконно и че нямало правно основание за извършването му във въпросното време, тъй като не било открито разследване или предварително следствие.

А. Допустимост

104. Относно въпроса за изчерпване на вътрешноправните средства за защита, Съдът отбелязва, че жалбоподателят никога не е оспорвал законността на претърсването на апартамента му от 29 декември 1999. Нито е завеждал иск за вреди срещу държавата по ЗОДВПГ, произтичащ от твърдяното незаконно вмешателство в правото на неприкосновеност на неговото жилище.

105. В тази връзка Съдът отбелязва, че докладваната вътрешна съдебна практика показва, че националните съдилища гледат благосклонно на разглеждането на такива дела на основание Член 1 от ЗОДВПГ (виж параграф 31 по-горе). Следователно Съдът намира за трудно определимо какъв би бил изходът от такова производство по ЗОДВПГ и дали съдилищата са щели да признаят отговорността на държавата и да овъзмездят жалбоподателя за вредите. В допълнение Съдът намира за спекулативно да приеме, че един иск на основание на ЗОДВПГ би бил неефикасно вътрешноправно средство за защита по настоящото дело (виж, *mutatis mutandis*, горещитирания *Асенов и други*, § 112; *Каменаров срещу България* (реш.), по. 44041/98, 16 декември 1999 и *Тотева срещу България* (реш.), по. 42027/98, 3 април 2003). Съответно, може да се твърди, че жалбоподателят не е изчерпал наличните вътрешноправни средства за защита.

106. Обаче съгласно Правило 55 от Правилника на Съда всяко възражение за недопустимост трябва да бъде повдигнато от ответната Договаряща страна в писменото или устното ѝ становище относно

допустимостта на жалбата. В тази връзка Съдът се позовава на аргументацията си по отношение на допустимостта на оплакването на жалбоподателя по Член 3 от Конвенцията (виж параграф 78 по-горе).

107. Следователно, въпреки съображението на Съда, че един иск на основание на ЗОДВПГ може представлява ефикасно средство за защита при оплакване по Член 8 относно твърдяно незаконно претърсване на дома на жалбоподателя, настоящата жалба не може да бъде отхвърлена от Съда на основание неизчерпване на вътрешноправните средства за защита.

108. Следователно, това оплакване трябва да се обяви за допустимо тъй като не е явно необосновано по смисъла на Член 35 § 3 от Конвенцията и не е недопустимо на друго основание.

В. Същество

1. Наличие на вмешателство

109. Жалбоподателят претендира, че претърсването на апартамента му, извършено от органите на 29 декември 1999 представлява вмешателство в правото му на неприкосновеност на неговото жилище, така както е гарантирано от Член 8 § 1 от Конвенцията. Правителството не оспорва в друг смисъл.

110. Така Съдът заключава, че е налице вмешателство в правото на жалбоподателя на неприкосновеност на неговото жилище.

2. Оправдано ли е вмешателството

111. Следователно, трябва да се определи дали вмешателството е оправдано по алинея 2 от Член 8 от Конвенцията, с други думи, дали то е било “законосъобразно”, дали е преследвало една или повече от една законови цели, определени в тази алинея и дали е “необходимо в едно демократично общество”, за постигането на въпросната цел или цели.

“Законосъобразност”

112. Съдът подчертава, че едно вмешателство не може да се счита за “законосъобразно”, освен ако на първо място, има определена основа във вътрешното право. Във връзка с алинея 2 от Член 8 от Конвенцията, терминът “закон” следва да се разбира в неговия “материален” смисъл, а не в неговия “формален”. В сферата, обхваната от писаното право, “законът” е прилагане, така както се тълкува от компетентните съдилища (виж, *inter alia*, *Société Colas Est and Others v. France*, no. 37971/97, § 43, ЕСПЧ 2002-III).

113. Съдът отбелязва, че вътрешното законодателство към релевантното време предвиждало, че претърсване на помещение може

да бъде наредено от следствен съд (по време на съдебната фаза) или от прокурор (на досъдебна фаза), само ако има вероятна причина да се вярва, че в тях се намират вещи или документи, които може да са релевантни към делото (виж параграф 26 по-горе). Такова претърсване би могъл да се извърши също и по време на разследването, но само при оглед на местопрестъпление и ако неговото незабавно изпълнение е единствената възможност да се съберат и съхранят доказателства (виж параграф 25 по-горе).

114. В процесното дело Съдът констатира, че не става ясно в контекста на какъв тип производство е проведено претърсването на дома на жалбоподателя, дотолкова доколкото във въпросното време очевидно не е било открито разследване или предварително следствие. Той отбелязва в тази връзка, че Правителството не е представило аргументи за противното. В допълнение претърсването очевидно е проведено само в присъствието на две поемни лица и без да присъства жалбоподателят или друг възрастен представител на домакинството, домоуправителя или представител на общината (виж параграф 27 по-горе). Следователно, изглежда, че предпоставките за провеждането на такъв обиск не са били налице и неговото извършване не е било в съответствие с релевантните разпоредби на вътрешното право (виж параграфи 25-27 по-горе).

115. Съдът също така отбелязва, че Правителството не е представило информация и доказателства, за да покаже, че въпросното претърсване е разпоредено и извършено в съответствие с вътрешното законодателство.

116. С оглед на гореизложеното Съдът трябва да заключи, че претърсването на дома на жалбоподателя от 29 декември 1999 не е извършено “в съответствие със закона” по смисъла на алинея 2 от Член 8 на Конвенцията. Следователно, налице е нарушение на горната разпоредба по отношения на въпросното претърсване. В светлината на това заключение не е необходимо Съдът да се произнесе дали вмешателството е било “необходимо в едно демократично общество” за постигане на една от целите, изброени в алинея 2 от Член 8 на Конвенцията (виж, *mutatis mutandis*, *Malone v. the United Kingdom*, решение от 2 август 1984, серия A no. 82, пар. 37, § 82 и *Khan v. the United Kingdom*, no. 35394/97, § 28, ЕСПЧ 2000-V).

IV. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 6 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

117. В първоначалната си жалба пред Съда жалбоподателят се оплаква, че е нарушено правото му на справедлив процес в нарушение на Член 6 от Конвенцията. Той твърди, че Прокуратурата имала твърде много власт в производството, тъй като освен че контролирала

предварителното следствие, тя подготвяла и версията на обвинението срещу него.

118. Член 6 § 1 от Конвенцията предвижда като релевантно:

“Всяко лице, при решаването на правен спор относно ... наказателно обвинение срещу него, има право на справедливо ... гледане на неговото дело ... от ... съд..”

119. По отношение на твърдяното пристрастие на Прокуратурата Съдът подчертава, че гаранцията за независимост и безпристрастност по Член 6 от Конвенцията засяга единствено съдилищата и не се прилага към органите на прокуратурата, които са, както в това дело, просто страни в съдебен спор (виж *Rezzonico v. Italy* (реш.), по. 43490/98, 15 ноември 2001 и *Йовчев срещу България* (реш.), по. 41211/98, 18 ноември 2004).

120. Във всеки случай, обаче, Съдът отбелязва, че жалбоподателят не поддържа или не привежда доводи към това оплакване в следващите комуникации и становища. Всъщност, след предоставената от него информация от 5 април 2000 (виж параграф 16 по-горе) той не е представил никаква информация пред Съда за последвалото развитие на наказателното производство срещу него. Поради това не е ясно дали то е довело до осъждане на жалбоподателя и дали той е изчерпал всички налични вътрешноправни средства за защита като е повдигнал оплаквания за твърдени нарушения на правото му на справедливо гледане в жалби пред вътрешните съдилища.

121. Съответно, отчитайки липсата на информация по отношение на развитието на наказателното производство и с оглед на неподдържането от жалбоподателя на оплакването, Съдът намира оплакването на жалбоподателя по Член 6 от Конвенцията за неоснователно и следователно за явно необосновано и че то трябва да бъде отхвърлено съгласно Член 35 §§ 3 и 4 от Конвенцията.

V. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

122. Член 41 от Конвенцията предвижда:

“Ако Съдът установи, че е имало нарушение на Конвенцията или на протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение. Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевшата страна..”

A. Вреди

123. Жалбоподателят претендира 15,000 евро (EUR) за неимуществени вреди за всяко твърдяно нарушение на неговите права по Конвенцията. Той твърди, че е понесъл страдание и болка от

лишаването си от свобода в условия, които са нечовешки и унижителни докато наказателното производство срещу него е било висящо, и без да възможност основанията за продължителното му задържане да бъдат разгледани от съд.

124. Правителството не представя коментар по претенциите за вреди на жалбоподателя.

125. Съдът е на мнение, че жалбоподателят несъмнено е понесъл неимуществени вреди в резултат на задържането му за поне три месеца в условия, които са нечовешки и унижителни, а също като последствие от нарушаването на неговите права по Член 5 § 3 и 8 от Конвенцията (виж параграфи 62, 100 и 116 по-горе). Като отчита конкретните обстоятелства по това дело, своята съдебна практика по подобни дела (виж, *mutatis mutandis*, горесцитирания *Кехайов*, §§ 90-91 и горесцитирания *Йовчев*, §§ 156-58) и като решава по справедливост Съдът присъжда EUR 2,000 по тази глава плюс всеки един данък или такса, евентуално дължим върху тази сума.

В. Разходи и разноски

126. Жалбоподателят претендира 5,000 долара на САЩ (приблизително EUR 3,915) за разходите и разноските, направени пред вътрешните съдилища и пред Съда. Тази сума включва 62 часа правна работа на неговия адвокат като в тази връзка той представя разбивка на часовете. Жалбоподателят иска направените разходи и разноски да бъдат заплатени направо по сметката на неговия адвокат – г-н В. Стоянов.

127. Правителството не представя коментар по претенцията на жалбоподателя за разходи и разноски.

128. Съдът подчертава, че според неговата съдебна практика, жалбоподател има право на възстановяване на разходите само, ако те са направени по необходимост и са в разумно количество. В това дело той не счита, че претенциите на жалбоподателя отговарят на гореспоменатия стандарт. В допълнение, Съдът постановява, че адвокатът на жалбоподателя не го е информирал за последвалото развитие на наказателното производство срещу своя клиент и за последвали периоди на задържане (виж параграф 16 по-горе), обстоятелства, които имат пряко отношение към жалбата (Правило 47 § 6 от Правилника на Съда). Съответно, като взема предвид всички релевантни фактори, Съдът е намира за разумно да присъди сумата от EUR 1,000 за разходи и разноски плюс всеки един данък или такса евентуално дължими върху тази сума.

С. Лихва за просрочване

129. Съдът намира за уместно, лихвата за просрочване да е базирана на пределната лихва по заеми на Централната европейска банка, към които следва да се добавят три процентни пункта.

КАТО ВЗЕ ПРЕДВИД ГОРЕПОСОЧЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ, СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО

1. *Обявява* за допустими оплакванията относно (а) незабавното изправяне на жалбоподателя пред съдия или друго длъжностно лице, упълномощено от закона за изпълнява съдебни функции; (b) задържането на жалбоподателят при твърдени неадекватни условия в ареста към Пазарджишка окръжна следствена служба; и (c) твърдяна незаконна намеса в правото на жалбоподателя на неприкосновеност на неговото жилище;
2. *Обявява* останалата част от жалбата за недопустима;
3. *Установява* нарушение на Член 5 § 3 от Конвенцията заради недовеждането на жалбоподателя незабавно пред съдия или друго длъжностно лице, упълномощено от закона да изпълнява съдебни функции;
4. *Установява* нарушение на Член 3 от Конвенцията заради задържането на жалбоподателя в неадекватни условия в ареста към Пазарджишка окръжна следствена служба;
5. *Установява* нарушение на Член 8 от Конвенцията заради незаконното вмешателство в правото на жалбоподателя на неприкосновеност на неговото жилище в резултат от претърсването на неговия апартамент;
6. *Отсъжда*
 - (а) че Ответната държава следва да заплати на жалбоподателя в тримесечен срок от датата на влизане на решението в сила, съгласно член 44, § 2 от Конвенцията, следните суми, които се конвертират в български лева по фиксинга към деня на разплащането :
 - (i) EUR 2,000 (две хиляди евро) за неимуществени вреди, платими на самия жалбоподател;

(ii) EUR 1,000 (хиляда евро) за разходи и разноси, платими по банковата сметка на адвоката на жалбоподателя в България;

(iii) евентуално дължимите данъци и такси върху посочените по-горе суми;

(b) от датата на изтичане на гореспоменатите три месеца до разплащането, ще се дължи проста лихва върху сумата при ниво, равно на пределната лихва по заеми на Европейската централна банка по време на просрочения период плюс три процентни пункта;;

7. *Отхвърля* останалата част от претенцията на жалбоподателя за справедливо обезщетение.

Изготвено на английски език и известно писмено на 10 август 2006 г., в съответствие с член 77 §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Клаудия УЕСТЕРДИК
Секретар

Пиър ЛОРЕНЦЕН
Председател